

Sygn. akt III AUa 2724/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Irena Goik (spr.)
Sędziowie	SSA Marek Żurecki SSA Marek Procek
Protokolant	Beata Gandyk

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2012r. w Katowicach

sprawy z odwołania PHUP(...) Sp. z o.o. w R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o uchylenie opłaty dodatkowej

na skutek apelacji PHUP (...) Sp. z o.o. w R.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach Ośrodka Zamiejscowego w Rybniku

z dnia 22 sierpnia 2011r. sygn. akt IX U 297/11

- 1. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i zwalnia PHUP (...) Sp. z o.o. w R. od opłaty dodatkowej,**
- 2. odstępuje od obciążania organu rentowego kosztami zastępstwa procesowego za obie instancje.**

/-/ SSA M.Żurecki /-/ SSA I.Goik /-/ SSA M.Procek

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 2724/11

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 23 grudnia 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wymierzył płatnikowi składek P.H.U.P. (...) opłatę dodatkową w wysokości 5% nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, to jest 20.000,00 zł w wysokości 5% nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne, to jest 5.000,00 zł oraz w wysokości 5% nieopłaconych składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, to jest 1.500,00 zł.

Uzasadniając zaskarżone decyzje organ rentowy powołał się na przepis art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 roku Nr 205 poz. 1585 ze zm.).

Odwołanie od przedstawionej decyzji wniósł płatnik składek P.H.U.P. (...) domagając się uchylecia nałożonej na niego opłaty dodatkowej, argumentując, iż organ rentowy wszczął wobec niego egzekucję administracyjną zajmując wszystkie konta bankowe firmy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 22 sierpnia 2011 roku sygn. akt IX U 297/11 Sąd Okręgowy w Gliwicach Wydział IX Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Na podstawie zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego Sąd pierwszej instancji ustalił, iż Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowo Produkcyjne (...) Sp. z o.o. w swojej działalności zajmuje się obróbką oraz skrawaniem elementów metalowych. Z dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń wynika, iż w wyniku spadku zamówień i w związku z tym obrotów firmy, powstały jej zaległości wobec organu rentowego i Urzędu Skarbowego. Jak nadto ustalił Sąd I instancji z końcem 2010 roku sytuacja w firmie zaczęła się poprawiać a Prezes spółki oświadczył, iż dokonał wpłaty na rzecz zaległych składek w wysokości 10.000,00 zł.

Zdaniem Sądu I instancji wobec okoliczności, iż w niniejszej sprawie bezsporne było, że płatnik składek posiada zadłużenie na ubezpieczenie społeczne za okresy i w kwotach wskazanych przez organ rentowy w zaskarżonych decyzjach, spór sprowadzał się do ustalenia, czy okoliczności z powodu których płatnik składek nie opłacał składek na ubezpieczenie społeczne uzasadniają wymierzenie mu opłaty dodatkowej jak w zaskarżonych decyzjach.

W ocenie Sądu Okręgowego przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że organ rentowy celowo i zasadnie wymierzył płatnikowi składek opłatę dodatkową w wysokości około 5% zaległości składkowych.

Sąd I instancji argumentował, iż skarżący powołując trudności finansowe jako powód zaprzestania opłacania składek nie przedstawił żadnej dokumentacji księgowo rachunkowej to potwierdzającej, według Sądu Okręgowego przedłożone przez skarżącego zestawienie przychodów ze sprzedaży i kosztów za lata 2008-2009 sprowadzające się jedynie do rozpisania takiego zestawienia za poszczególne miesiące, czy podanie informacji o ilości zatrudnionych pracowników jest niewystarczające. Sąd I instancji podniósł, iż przesłuchana w toku procesu świadek M. R. na okoliczność ustalenia sytuacji finansowej firmy (...) nie potrafiła się bliżej wypowiedzieć na temat kondycji finansowej spółki, na czym miałyby polegać jej kłopoty finansowe i zaznaczyła, że nie ma wglądu do dokumentów finansowych zakładu pracy.

Uzasadniając zajęte stanowisko z punktu widzenia obowiązujących przepisów prawa Sąd I instancji powołał się na przepis art. 24 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 roku

Nr 205 poz. 1585 ze zm.), zgodnie z którym w razie nieopłacania składek lub opłacania ich w zaniżonej wysokości Zakład może wymierzyć płatnikowi składek dodatkową opłatę w wysokości 100% nieopłaconych składek.

Sąd Okręgowy powołał się również na orzecznictwo Sądu Najwyższego, z którego wynika, że Sąd Najwyższy nie widzi interesu publicznego w pogłębianiu kryzysu finansowego płatnika składek, w obciążaniu go dodatkowymi należnościami fakultatywnymi w sytuacji gdy nie ma on realnych możliwości wywiązania się ze zobowiązań głównych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2004 roku II UK 403/03 OSNP 2005/3/44).

Mając powyższe na uwadze, Sąd I instancji orzekł jak w sentencji oddalając odwołanie.

Apelację od wskazanego wyroku wniósł płatnik składek P.H.U.P. (...) Spółka z o.o.

Wnoszący środek odwoławczy zaskarżył opisane rozstrzygnięcie w całości zarzucając naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez bezpodstawne odmówienie wiary dokumentacji przedłożonej w sprawie, bezpodstawne odmówienie wiary zeznaniom J. W. i przyjęcie, przy braku dowodów, że powód znajduje się w sytuacji ekonomicznej pozwalającej na uregulowanie zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, co w konsekwencji skutkowało zaniechaniem ustalenia stanu faktycznego w sprawie. Nadto apelujący zarzucił naruszenie art. 24 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 205 poz. 1585 ze zm.) poprzez jego bezpodstawne zastosowanie, gdy z prawidłowo ocenionego materiału dowodowego wynika, że powód znajduje się w sytuacji ekonomicznej, która nie pozwala na uregulowanie zaległości z tytułu składek organu rentowego, zatem wymierzenie mu opłaty dodatkowej jest bezcelowe, gdyż nie doprowadzi do uiszczenia zaległości z tytułu składek a jedynie powiększy jego zadłużenie. Jednocześnie apelujący wniósł o dopuszczenie dowodów z następujących dokumentów: sprawozdania finansowego bilansu, rachunku zysków i strat, informacji dodatkowej za rok 2010 i 2011, zestawienia wartości środków trwałych i obrotowych, wyciągów z rachunków bankowych, informacji o wysokości środków pieniężnych w kasie - raport. W oparciu o przedstawione zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania w całości ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu.

Uzasadniając zajęte stanowisko apelujący argumentował, iż w jego ocenie Sąd nie ustalił stanu faktycznego w zakresie sytuacji ekonomicznej płatnika składek, co w konsekwencji uniemożliwiło rozpoznanie sprawy i wydanie prawidłowego wyroku.

Apelujący podniósł, iż w części uzasadnienia wyroku, w której winien znaleźć się opis stanu faktycznego ustalonego przez Sąd I instancji, Sąd przytoczył treść zeznań J. W. oraz M. R. oraz treść decyzji wydanych przez organ rentowy w zakresie zadłużenia powoda oraz wysokości opłaty dodatkowej. Wnoszący apelację zaznaczył, że mając na uwadze okoliczność, iż w dalszej części wyroku Sąd nie dał wiary zeznaniom świadków należy uznać, że nie ustalił stanu faktycznego w sprawie co do sytuacji finansowej powoda ponieważ, przytoczone przez siebie zeznania uznał za niewiarygodne a z decyzji organu rentowego nie wynika w jakiej sytuacji finansowej znajduje się powód.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego należało zmienić i zwolnić (...) Sp. z o.o. w R. od opłaty dodatkowej.

W pierwszej kolejności należy przypomnieć, iż wyrokiem z dnia 18 listopada 2010 roku sygn. akt P 29/09 (Dz. U. Nr 225 poz. 1474) Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych przez to, że dopuszcza dla tej samej osoby fizycznej za ten sam czyn odpowiedzialność za przestępstwo i dodatkową opłatę jest niezgodny z art. 2 Konstytucji RP, z art. 4 ust. 1 Protokołu Nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonego dnia 22 listopad 1984 roku w Strasburgu (Dz. U. z 2003 roku Nr 42 poz. 364) oraz art. 14 ust. 7 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 roku (Dz. U. z 1997 roku Nr 38 poz. 167).

Artykuł 24 ust. 1 ustawy systemowej utracił moc z dniem 31 maja 2012 roku. Ustawą z dnia 10 maja 2012 roku o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 30 maja 2012 roku poz. 611) w art. 24 po ust. 1 dodano ust 1a-1d, w art. 52 ust. 1 zmieniono pkt 7, art. 98 w ust. 1 po pkt 1 dodano pkt 1a oraz po ust. 2 dodano ust 3. W wyniku nowelizacji zachowano możliwość ukarania przez organ rentowy płatnika składek za nieopłacenie składek

w terminie dodatkową opłatą w wysokości 100% nieopłaconych składek jednakże w wypadku gdy płatnik składek będący osobą fizyczną został skazany prawomocnym wyrokiem za nieopłacenie składek w terminie lub opłacenie ich w zaniżonej wysokości, dodatkowa opłata za ten sam czyn nie może być wymierzona.

Co prawda zaskarżone decyzje zostały wydane w dniu 23 grudnia 2010 roku, jednak nie należy tracić z pola widzenia wskazania Trybunału, który stwierdził, że sądy już wcześniej powinny się do tego wyroku stosować.

Ta istotna zmiana przepisów ustawy potwierdza zaś w ocenie Sądu Apelacyjnego tendencje ustawodawcy do łagodzenia funkcji represyjnej dawnego przepisu art. 24 ust. 1 ustawy systemowej. To założenie powinno zatem znaleźć się

u podstaw niniejszej sprawy. W tym miejscu należy zwrócić również uwagę na wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14 kwietnia 2010 roku III AUa 1509/09 gdzie stwierdzono, że opłata dodatkowa ma sens wówczas gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności można oczekiwać, że spełni lub może spełnić założony dyscyplinujący cel. To zaś zależy przede wszystkim od przyczyny nieopłacenia składek lub opłacenia ich w zaniżonej wysokości.

Mając powyższe na uwadze, zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy błędnie uznał, że zaskarżone decyzje organu rentowego są prawidłowe. Zdaniem Sądu Apelacyjnego zebrany w sprawie materiał dowodowy daje podstawę do uznania, iż sytuacja ekonomiczna płatnika składek powodowała, że nie był w stanie regulować swoich należności wobec organu rentowego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w sposób jednoznaczny zasługują na wiarę zeznania świadków w osobach M. R. (k. 24 akt sądowych), która stwierdziła, iż spółka w 2009 roku miała kłopoty finansowe i związane one były z ogólnym kryzysem na rynku. Z kolei Prezes firmy (...) zeznał również, że obroty spółki spadły od około 600 tys m/c do przedziału 20-70 tys m/c oraz, że aby nie zamknąć firmy zwolnili około 50% pracowników. Zestawienie ilości zatrudnionych pracowników jasno potwierdza, że na dzień 31 stycznia 2008 roku spółka zatrudniała 73 osoby, a na dzień 31 grudnia 2010 roku 39 osób. Nie jest to zwykle rozpisanie ilości osób zatrudnionych w firmie, ale dokument wskazujący na kondycję finansową płatnika składek. Sąd I instancji dysponował również zestawieniem przychodów ze sprzedaży i kosztów w 2009 roku w sposób jasno stwierdzający, że przychód netto firmy wyniósł: 1.946.739,45 zł, a koszty 1.985.343,97 zł (k. 18 akt sądowych).

Wreszcie nie należy zapominać, o okoliczności, iż wobec spółki zostało przeprowadzona egzekucja administracyjna.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego zestawienie przedstawionych dowodów pozwala w jasny sposób ustalić stan faktyczny, i stwierdzić, że spółka znajdowała się w sytuacji ekonomicznej nie pozwalającej na regulowanie zaległości finansowych wobec organu rentowego.

Nadmienić należy, iż Sąd Apelacyjny w pkt 2 wyroku odstąpił od obciążania organu rentowego kosztami zastępstwa procesowego za obie instancje. Zgodnie z art. 102 k.p.c. odstąpienie od obciążenia strony przegrywającej kosztami postępowania może nastąpić „w wypadkach szczególnie uzasadnionych”.

W ocenie Sądu Apelacyjnego za takim rozstrzygnięciem przemawia sam przebieg postępowania. Organ rentowy zastosował bowiem obowiązujący przepis prawa, ale jego rozumienie i wykładnia skorygowane zostały przez orzecznictwo

i kolejne obowiązujące od 31 maja 2012 roku przepisy. Według Sądu Apelacyjnego w takiej sytuacji organ rentowy nie może ponosić negatywnych skutków w postaci kosztów zastępstwa procesowego.

Zatem nie było podstaw do wymierzenia płatnikowi składek opłaty dodatkowej, o której mowa w art. 24 ust. 1 Ustawy z dnia 13.10.1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 205 poz. 1585 ze zm.).

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny z mocy art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

/-/ SSA M.Żurecki /-/ SSA I.Goik /-/ SSA M.Procek

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek